

Хриков М Підвищення інтелектуального потенціалу наукової галузі "державне управління" /Є.М.Хриков// Проблеми інтеграції науково-освітнього, інтелектуального потенціалу в державотворчому процесі. Збірник наукових праць VIII-го міжнародного симпозиуму Україна – Туреччина 12-14 червня 2013 року. Тернопіль, 2013.- С.396-402

ПІДВИЩЕННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ НАУКОВОЇ ГАЛУЗІ «ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ»

Є.М.Хриков

*Луганський національний університет імені Тараса Шевченка,
М. Луганськ, Україна*

З кінця XVIII – початку XIX століття і до сьогодні найбільш поширеним комунікаційним елементом у науці є стаття, а найбільш поширеною комунікаційною структурою – науковий журнал. Наукові часописи, збірки статей є одночасно і головними засобами повідомлення про нові досягнення науки, нові знання, і «фундаментальним архівним сховищем» перевірених і визнаних наукових результатів, і інструментом, за допомогою якого вчені впливають на суспільні процеси.

Кінець XX – початок ХХ І століть в Україні став часом інтенсивного розвитку нової наукової галузі «державне управління». Формування нової науки призвело до розвитку її інфраструктури – появи вчених рад з захисту дисертацій, проведення науково-практичних конференцій, створення низки наукових часописів у друкованому та електронному вигляді. У свою чергу розвиток наукової інфраструктури може прискорювати або гальмувати розвиток науки. Якість окремих складових наукової інфраструктури регламентується вимогами ВАК України, але вони мають загальний характер та реалізуються не в повному обсязі, що обумовлює появу значної кількості «наукових робіт» низького гатунку.

Метою статі є розробка механізмів, які дозволять підвищити якість проведення наукових досліджень та висвітлення їх результатів у періодичних виданнях.

У ході дослідження було проведено аналіз публікацій у наукових журналів, які є найбільш цінним джерелом для вивчення розвитку наукової галузі «державного управління». Ці коло складала фахові видання: «Аналітика і влада», «Вісник Української Академії державного управління при Президентіві України», «Вісник державної служби України»,

«Державне управління: теорія та практика», «Публічне управління: теорія та практика». Всього було проаналізовано біля 1000 статей. Проведений аналіз масиву статей дозволив класифікувати стратегії, які використовують автори публікацій під час їх підготовки.

Компілятивна стратегія передбачає, що автор знаходить декілька наукових публікацій з обраної теми та реферативно викладає певні ідеї інших авторів, які, на його думку, становлять нову теоретичну, або нормативну систему. Обґрунтування таких систем у публікаціях відсутнє як і відсутнє нове наукове знання.

Ілюстративна стратегія передбачає що автор, обравши певну проблему, вивчає положення споріднених наук (теорії менеджменту, загальної психології, психології управління, теорії кадрової роботи тощо) та показує як певну практичну проблему публічної служби можна вирішити за допомогою моделей розроблених іншими науками та іншими науковцями. Як правило, публікації підготовлені за такою стратегією, не містять нового наукового знання. Для його отримання необхідна орієнтація дослідження на виявлення особливостей використання загальнонаукових положень в системі публічної служби та значний обсяг таких особливостей.

Аналітична стратегія передбачає, що автор вивчає певні документи – наукові публікації, законодавчі акти, статистичні дані, навчальні плани та використовує для цього теоретичний аналіз та узагальнення. Про якість такого аналізу свідчить тільки одне – отримання нового наукового знання, але це можливе тільки за умов наявності чіткої методології проведення дослідження. Якщо такої методології немає, публікація набуває демонстраційного характеру і тільки за формою а не за сутністю є аналітичною.

Проектна стратегія передбачає, що автор публікації розробляє певні моделі практичної діяльності, пропозиції, рекомендації щодо удосконалення публічного управління. Проектна технологія зазвичай реалізується разом з аналітичною, але аналітична стратегія у даному випадку має підпорядкований характер.

Експериментальна стратегія включає аналітичну та проектну але не обмежується ними, а передбачає вивчення стану публічного управління, розробку теоретичних та нормативних моделей удосконалення державної служби та експериментальну перевірку розроблених нормативних моделей.

Проведений аналіз матеріалів часописів та наукових конференцій дозволив зробити наступні висновки:

- Біля 30 відсотків публікацій підготовлено за компілятивною та ілюстративною стратегіями. Переважно це публікації пошукувачів наукового ступеня кандидата наук.

- Майже 20 відсотків публікацій мають демонстраційно-аналітичний характер. За формальними ознаками ці статті можна віднести до аналітичних, але за сутнісними характеристиками вони або не містять нового наукового знання, або обсяг таких знань є несуттєвим.

- Усі інші публікації мають аналітичний та проектний характер. Чітко поділити статті на аналітичні та проектні не завжди можливо. Значною є кількість статей в яких реалізуються переважно аналітичні завдання, але наводяться і певні практично орієнтовані пропозиції. Якщо урахувати яка стратегія переважала під час підготовки статті, то можна зазначити, що за аналітичною стратегією підготовлено біля 20 відсотків статей, а у майже у 30 відсотках переважає проектна стратегія.

- У проаналізованому масиві публікацій не виявлено жодної, в якій висвітлено результати запровадження у державне управління розроблених науковцями експериментальних систем. Пріоритет аналітичної та проектної стратегій виконання досліджень не повною мірою відповідає особливостям державного управління як прикладної науки.

На підвищення якості досліджень з державного управління може вплинути проведення та оприлюднення результатів періодичного аналізу матеріалів часописів та, науково-практичних конференцій. Цю функцію може виконувати асоціація докторів державного управління, або окремі науковці за дорученням асоціації. Для проведення такого аналізу необхідно розробити критерії оцінки часописів та матеріалів конференцій та оприлюднити їх. За результатами аналізу або експертної оцінки можна визначити індекс якості окремих часописів матеріалів конференцій.

Сучасну наукову парадигму державного управління характеризують наступні особливості:

- Інтенсивний розвиток наукової інфраструктури – системи вчених рад з захисту дисертацій, аспірантур, докторантур, науково-практичних конференцій, наукових часописів, наукових видань з проблем державного управління.
- Значний кадровий, інтелектуальний потенціал. За роки існування наукової галузі підготовлено значну кількість докторів та кандидатів наук з державного управління. У цій науковій галузі працюють численні наукові сили докторів та кандидатів суміжних наук.
- Фундаментальні роботи зісторії та теорії державного управління
- Дослідницький інститут

- Дисбаланс теоретичних та практично орієнтованих досліджень. Кількість теоретичних робіт значно перевищує кількість практично орієнтованих робіт.
- Слабкість зв'язків з практикою державного управління. Більшість публікацій присвячена теоретичним проблемам державного управління, незначною є кількість робіт в яких аналізується його реальний стан, рекомендації, які розробляють автори публікацій не перевіряють на предмет їх ефективності.
- Переважна орієнтація наукової галузі на забезпечення функціонування освітньої сфери з підготовки фахівців державного управління.
- Індивідуальний характер проведення досліджень, що не відповідає предмету науки. Важливими особливостями державного управління є його складність мінливість, комплексність, багатоаспектність, що значно ускладнює проведення досліджень. Подолати ці обмеження дозволяють колективні, а не індивідуальні дослідження.
- Пріоритет дисертаційної моделі функціонування науки. Гнучкість та мінливість державного управління вимагає більш стислих термінів досліджень чим ти, які передбачає виконання кандидатських а тем більш докторських дисертаційних досліджень.
- Несформованість механізму замовлення науково-дослідних робіт. Як практично орієнтована прикладна наука державне управління повинно швидко реагувати на потреби практики, але якщо органи публічної влади не виступають в ролі замовників проведення досліджень ці дослідження починають орієнтуватися на інтереси окремих науковців а не соціальні потреби. За таких умов наука перестає у повному обсязі виконувати свою пояснювальну та нормативну функції.
- Академічний характер функціонування науки. Майже 90% публікацій готують викладачі вищих навчальних закладів. Але пануюча в країні парадигма вищої освіти не дозволяє викладачу навчального закладу здійснювати масштабні практично орієнтовані дослідження.
- Недостатній рівень розвитку методологічних засад дослідження проблем державного управління. Про цю особливість свідчить як незначна кількість робіт з методології так і низький рівень значної кількості публікацій з державного управління.
- Низький рівень дослідницької культури значної частини авторів публікацій. Цю особливість обумовлюють недостатній рівень

розвитку методології досліджень, невідповідність індивідуальних особливостей частини пошукувачів наукових ступенів завданням наукової роботи, недостатня вимогливість до оцінки результатів наукових робіт.

- Формалізація системи оцінки результатів наукових досліджень та публікацій які їх відбивають. Такий стан зумовлений недосконалістю вимог до наукових робіт
- аспірантура
- Недостатній рівень розвитку рефлексивної функції науки. Поширеною у наш час є практика аналізу статистичних даних про розвиток наукової галузі, а змістовний системний її аналіз не проводиться. Реалізація рефлексивної функції науки обмежується тільки аналізом стану розробки тієї чи іншої проблеми в межах локальних наукових досліджень. За таких умов об'єктивно оцінити стан розвитку науки дуже складно.
- Недосконалість державних механізмів управління науковою галуззю.

Критерії та показники для оцінки часописів та матеріалів конференцій

1. Рівень наукової новизни матеріалів
 - Відсоток компілятивних статей
 - Відсоток ілюстративних статей (ілюструють теорії, моделі, розроблені іншими науками, прикладами публічного управління)
 - Відсоток аналітичних статей
 - Відсоток проєктувальних статей (містять пропозиції щодо удосконалення публічного управління, які не перевірено у практичній діяльності)
 - Відсоток статей за результатами експериментальних досліджень
2. Актуальність надрукованих матеріалів
 - Статті спрямовані на вирішення актуальних для публічного управління завдань, сформульованих у державних документах
 - Статті підготовлені відповідно до регіональних програм наукових досліджень
 - Статті підготовлено в процесі виконання грантів
3. Дослідницька культура авторів статей
 - Коректність назв статей
 - Відповідність змісту статей їх назвам, цілям, завданням
 - Наявність чіткої, зрозумілої методології, яка дозволяє реалізувати мету

- Відповідність методів, використаних автором дослідження, меті статті

- Науковий стиль викладення матеріалу

4. Склад авторів

- Відсоток статей провідних фахівців

- Наявність статей представників інших країн

- Наявність статей, підготовлених колективом авторів

- Наявність публікацій практичних працівників

- Кількість публікацій, підготовлених пошукувачами наукового

ступеня кандидата наук

5. Доступність видання, Форма випуску часопису

- Виходить у друкованому вигляді

- Розповсюджується по всій країні

- Розповсюджується в окремих регіонах

- Виходить у електронному вигляді

- Виходить двома мовами

- Обсяг часопису

- Періодичність видання

6. Авторитетність, імідж часопису

- Рівень посилань на матеріали часопису

- Поінформованість державних службовців про часопис та його

матеріали

- Наклад часопису

- Склад редколегії

- Авторитетність засновників

- Представленість у виданні різних регіонів та країн

- Міжнародне визнання, представленість у міжнародних базах

даних

7. Оформлення часопису

- Обґрунтованість структури часопису

- Використання ілюстративних матеріалів, схем, таблиць

- Наявність фото авторів

- Якість обкладинки

8. Активність часопису у забезпеченні якості публікацій

- Наявність місії, політики видання та їх оприлюднення

- Наявність вимог до публікацій, які відбивають політику

редколегії

- Відповідність статей вимогам

- Залучення громадськості, читачів до оцінки матеріалів часопису

- Розвиненість процедур рецензування статей
- Участь у реалізації державних та міжнародних проектах

Запропоновані критерії потребують широкого обговорення членами наукової спільноти дослідників проблем державного управління. Таке обговорення може виконати декілька функцій: доопрацювання запропонованих критеріїв; формування суспільної думки щодо необхідності їх запровадження; визначення вагомості кожного критерію; розробка технології оцінки часописів та матеріалів конференцій та оприлюднення отриманих результатів.